

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Факультет суспільно-гуманітарних наук
Кафедра всесвітньої історії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної та
навчальні роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Науково-дослідний семінар

для студентів

спеціальності: 032 Історія та археологія
рівня вищої освіти: другого (магістерського)
освітньої програми: 032.00.01 Історія

Київ-2024

Розробник: Саган Галина Василівна, доктор історичних наук, професор,
професор кафедри всесвітньої історії.

Викладач: Саган Галина Василівна, доктор історичних наук, професор,
професор кафедри всесвітньої історії.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри всесвітньої історії.

Протокол №7 від 16 січня 2024 р.

Завідувач кафедри

Ігор СРІБНЯК

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми 032.00.01 Історія
16.01.2024 р.

Гарант освітньої програми

Анна ГЕДЬО

Робочу програму перевірено
16.01.2024 р.

Заступник декана

Віталій ЗАВАДСЬКИЙ

Пролонговано:

на 20__/20__ н. р. _____ (_____), «__»__20__р., протокол №__.

на 20__/20__ н. р. _____ (_____), «__»__20__р., протокол №__.

на 20__/20__ н. р. _____ (_____), «__»__20__р., протокол №__.

на 20__/20__ н. р. _____ (_____), «__»__20__р., протокол №__.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	8/240	
Курс	1, 2	
Семестр	2, 3	
Кількість змістових модулів з розподілом:	8	
Обсяг кредитів	8	
Обсяг годин, в тому числі:	240	
Аудиторні	64	
Модульний контроль	16	
Семестровий контроль	-	
Самостійна робота	160	
Форма семестрового контролю	залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Науково-дослідний семінар в межах освітньо-наукової програми «Історія» другого (магістерського) рівня вищої освіти є компонентом підготовки здобувачів до наукових пошуків, оформлення результатів власного дослідження в магістерську роботу. Під час проведення семінарських занять у формі діалогічності, науковий керівник виступає в ролі ментора та передає власний досвід наукової роботи з обраної проблематики.

Метою є ознайомлення студентів: з методикою та ключовими компонентами самостійного наукового дослідження з обраної теми кваліфікаційної роботи магістра.

Завданнями вивчення дисципліни є:

- розширення фахових знань щодо можливостей використання історичних досліджень для поглибленого розуміння історичного процесу, подій та явищ;
- оволодіння технологією проведення наукових досліджень, основними методами та прийомами аналізу й оцінки проблем історичної науки;
- набуття навичок самостійної творчої роботи та здатностей працювати в проектній команді, вирішуючи окремі частини загальних завдань;

Дисципліна спрямована на формування таких компетентностей

Загальні компетентності	
ІК	Здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері історії та археології.
ЗК-01	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК-02	Здатність працювати автономно.
ЗКу-10	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
ЗКу-11	Здатність працювати самостійно та в команді.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	
СК-01	Здатність виявляти та досліджувати історичні й археологічні джерела різних видів, аналізувати наукові тексти, узагальнювати інформацію.
СК-02	Здатність здійснювати історичні й археологічні дослідження з визначеної тематики, в тому числі використовуючи методологічний інструментарій інших гуманітарних і соціальних наук.
СК-03	Здатність презентувати й обговорювати результати досліджень і професійної діяльності у сфері історії та археології.
СК-04	Здатність виявляти специфіку у підходах до вирішення проблем в галузі історії та археології представників різних наукових напрямів та шкіл, критично осмислювати новітні досягнення історичної науки.
СК-05	Здатність розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері історії, археології та/або дотичні до них міждисциплінарні проекти.
СК-10	Усвідомлення принципів академічної доброчесності та норм професійної етики.

3. Результати навчання за дисципліною.

Результати навчання	
ПР-01	Аналізувати теоретичні та методологічні проблеми сучасної історичної науки, критично оцінювати стан проблеми та результати останніх досліджень.
ПР-02	Здійснювати рецензування, коментування, анотації наукових, науково-популярних, освітніх та публіцистичних текстів, які стосуються питань історії та археології.
ПР-03	Розробляти й реалізовувати історичні та міждисциплінарні проекти з урахуванням сучасних методологічних підходів.
ПР-04	Застосовувати у професійній діяльності у сфері історії та археології сучасні цифрові інструменти і технології для пошуку, збереження й оброблення інформації, у тому числі для виконання наукових досліджень і реалізації освітніх та інноваційних проектів.
ПР-05	Планувати і виконувати наукові дослідження у сфері історії та археології, висувати та перевіряти гіпотези, обирати методи дослідження, аналізувати результати, обґрунтовувати висновки.
ПР-08	Розширювати актуалізовану джерельну базу за рахунок введення до наукового обігу архівних джерел, опрацювання фондів музеїв, участі у наукових й археологічних експедиціях тощо.
ПР-10	Узагальнювати результати власних наукових досліджень і презентувати їх у доповідях, публікаціях державною та іноземною мовами із дотриманням принципів академічної доброчесності та професійної етики.

4. Структура навчальної дисципліни
Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семинари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1.							
Тема 1. Основні дефініції явища. Джерела та етапи формування української діаспори	28	-	8	-	-	-	20
Модульний контроль	2						
Разом за змістовий модуль	30		8				20
Змістовий модуль 2.							
Тема 2. Становлення української діаспори на Заході	28	-	8	-	-	-	20
Модульний контроль	2						
Разом за змістовий модуль	30		8				20
Змістовий модуль 3.							
Тема 3. Самоорганізація українських громад в пострадянських країнах	28	-	8	-	-	-	20
Модульний контроль	2						
Разом за змістовий модуль	30		8				20
Змістовий модуль 4.							
Тема 4. Українська присутність в Азії та Африці	28	-	8	-	-	-	20
Модульний контроль	2						
Разом за змістовий модуль	30		8				20
Змістовий модуль 5.							
Тема 5. Українська незалежність: перші контакти з Україною і нові перспективи для діаспорян	28	-	8	-	-	-	20
Модульний контроль	2						
Разом за змістовий модуль	30		8				20
Змістовий модуль 6.							
Тема 6. Тенденції розвитку західних українських діаспори в XXI ст.	28	-	8	-	-	-	20
Модульний контроль	2						
Разом за змістовий модуль	30		8				20
Змістовий модуль 7.							
Тема 7. Формування громад українців в країнах Азії та Африки	28	-	8	-	-	-	20
Модульний контроль	2						
Разом за змістовий модуль	30		8				20
Змістовий модуль 8.							
Тема 8. Нові виклики для української діаспори після 2022 р.	28	-	8	-	-	-	20
Модульний контроль	2						
Разом за змістовий модуль	30		8				20
Усього за курс	240		64				160

5. ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

Тема 1.

Основні дефініції явища.

Джерела та етапи формування української діаспори

1. Значення поняття «українська діаспора».
2. Причина еміграції.
3. Основні хвилі переселення українців на чужину.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Тема 2.

Становлення української діаспори на Заході

1. Українці в Західній Європі.
2. Особливості гуртування українців в країнах ЦСЄ.
3. Українці в на американському континенті.
4. Українська спільнота в Австралії та Новій Зеландії

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

Тема 3.

Самоорганізація українських громад в пострадянських країнах

1. Українці в Казахстані і країнах Центральної (Середньої) Азії.
2. Українці в Закавказзі.
3. Формування діаспори в країнах Балтії.
4. Специфіка української громади в Білорусії та Росії.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4

Тема 4.

Українська присутність в Азії та Африці

1. Переселення українців в країни Азії.
2. Гуртування українців в африканських країнах.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5

Тема 5.

Українська незалежність: перші контакти з Україною і нові перспективи для діаспори

1. Перших контактів та налагодження співпраці діаспори з Україною.

2. Українська діаспора – об’єкт державної етнополітики України

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 6

Тема 6.

Тенденції розвитку західних українських діаспори в XXI ст.

1. Вплив глобальних чинників на розвиток і діяльність діаспори в країнах Заходу.
2. Нові хвилі переселенців XXI ст.: причини, інтеграція у діаспорне життя.
3. Діяльність закордонних українців в міжнародних інституціях.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 7

Тема 7.

Формування громад українців в країнах Азії та Африки

1. Українці в країнах Східної Азії.
2. Українські громади в арабських країнах.
3. Українці Туреччини.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 8

Тема 8.

Нові виклики для української діаспори після 2022 р.

1. Українські біженці після повномасштабного вторгнення Росії 24 лютого 2022 р.: основні напрямки і кількісні показники міграції.
2. Підтримка діаспори біженців.
3. Перспективи повернення/не повернення українців на Батьківщину.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Семестр 2

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Змістовий модуль I		Змістовий модуль II		Змістовий модуль III		Змістовий модуль IV	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекції	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Відвідування семінарських занять	1	4	4	4	4	4	4	4	4
Відвідування практичних занять	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Робота на семінарському занятті	10	4	40	4	40	4	40	4	40
Робота на практичному занятті	10	-	-	-	-	-	-	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5	1	5	1	5
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Разом			74		74		74		74
Максимальна кількість балів	296								
Розрахунок коефіцієнта	100:296=0,337								

Семестр 3

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Змістовий модуль V		Змістовий модуль VI		Змістовий модуль VII		Змістовий модуль VIII	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекції	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Відвідування семінарських занять	1	4	4	4	4	4	4	4	4
Відвідування практичних занять	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Робота на семінарському занятті	10	4	40	4	40	4	40	4	40
Робота на практичному занятті	10	-	-	-	-	-	-	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5	1	5	1	5
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Разом			74		74		74		74
Максимальна кількість балів					296				
Розрахунок коефіцієнта					100:296=0,337				

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Самостійна робота студентів спрямована на набуття ними навичок опрацювання джерел і досліджень за запропонованими темами. Формами самостійної роботи є анотування, рецензування і реферування рекомендованої фахової літератури за розділами навчального матеріалу.

Розділи	Вид контролю	Кількість балів	Кількість годин
Семестр 2			
Змістовий модуль 1			
Тема 1. Основні дефініції явища. Джерела та етапи формування української діаспори	Доповідь/ презентація	5	20
Разом за змістовий модуль		5	20
Змістовий модуль 2			
Тема 2. Становлення української діаспори на Заході	Доповідь/ презентація	5	20
Разом за змістовий модуль		5	20
Змістовий модуль 3			
Тема 3. Самоорганізація українських громад в пострадянських країнах	Доповідь/ презентація	5	20
Разом за змістовий модуль		5	20

Змістовий модуль 4			
Тема 4. Українська присутність в Азії та Африці	Доповідь/ презентація	5	20
Разом за змістовий модуль		5	20
Семестр 3			
Змістовий модуль 5			
Тема 5. Українська незалежність: перші контакти з Україною і нові перспективи для діаспорян	Доповідь/ презентація	5	20
Разом за змістовий модуль		5	20
Змістовий модуль 6			
Тема 6. Тенденції розвитку західних українських діаспори в ХХІ ст.	Доповідь/ презентація	5	20
Разом за змістовий модуль		5	20
Змістовий модуль 7			
Тема 7. Формування громад українців в країнах Азії та Африки	Доповідь/ презентація	5	20
Разом за змістовий модуль		5	20
Змістовий модуль 8			
Тема 8. Нові виклики для української діаспори після 2022 р.	Доповідь/ презентація	5	20
Разом за змістовий модуль		5	20
Усього годин			160

Критерії оцінювання самостійної роботи		
№ з/п	Максимальна кількість балів	Опис критерію
1	5	Відмінно (високий рівень знань, умінь та навичок). Студент глибоко і міцно засвоїв матеріал, вичерпно, грамотно оформив роботу.
2	4	Добре (достатній рівень знань, умінь та навичок). Студент твердо знає матеріал, не допускає істотних неточностей під час відповіді на питання та помилок в оформленні роботи.
3	2–3	Задовільно (середній рівень знань, умінь та навичок). Студент знає тільки основний матеріал, але не засвоїв його деталей, допускає неточності під час відповіді на питання, наявні помилки в оформленні роботи.
4	1	Незадовільно (низький рівень знань, умінь та навичок). Студент не знає матеріалу, допускає істотні помилки під час відповіді на поставлені питання та не дотримується вимог оформлення роботи.

6.3. Форма проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Підсумковий модульний контроль проводиться з метою визначення стану успішності здобувачів вищої освіти за навчальним матеріалом окремих модулів після завершення лекційних і практичних занять.

Форма проведення – тестування в системі Е-навчання.

Завдання для модульної контрольної роботи та критерії їх оцінювання розробляються лектором. Він проводить і оцінює модульні контрольні роботи (тестові завдання).

Результати перевірки тестових контрольних завдань доводяться до відома студентів не пізніше ніж через два робочі дні після їх виконання.

Студент, який не згоден з отриманою за результатами модульного контролю оцінкою, має право подати апеляцію безпосередньо після оголошення оцінки. У цьому випадку завідувач кафедри призначає апеляційну комісію, яка зобов'язана розглянути апеляцію в присутності студента.

Критерії оцінювання МКР		
№ з/п	Максимальна кількість балів	Опис критерію
1	21–25	Відмінно (високий рівень знань, умінь та навичок). Студент глибоко і міцно засвоїв матеріал. Завдання виконано самостійно, грамотно, дотримано усіх вимог. Робота має творчий характер.
2	15–20	Добре (достатній рівень знань, умінь та навичок). Студент твердо знає матеріал, не допускає істотних неточностей під час відповіді на питання та помилок в оформленні роботи.
3	10–14	Задовільно (середній рівень знань, умінь та навичок). Студент знає тільки основний матеріал, але не засвоїв його деталей, допускає неточності під час відповіді на питання, наявні помилки в оформленні роботи.
4	1–9	Незадовільно (низький рівень знань, умінь та навичок). Студент не знає матеріалу, допускає істотні помилки під час відповіді на поставлені питання та не дотримується вимог оформлення роботи.

6.4. Форма проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Формою семестрового контролю є залік, а тому підсумкова оцінка виставляється за результатами проміжного контролю. Результати складання семестрового заліку оцінюються за двобальною шкалою («зараховано», «не зараховано») в стобальній шкалі оцінювання, та за шкалою ECTS у відповідності з кількістю набраних балів.

Оцінка «зараховано» виставляється за умови, коли студент успішно виконав усі види робіт, передбачені робочою навчальною програмою дисципліни для поточного контролю і набрав при цьому не менше 60 балів. У разі невиконання певних обов'язкових видів робіт з об'єктивних причин, студенти мають право виконати їх і прозвітувати в термін до останнього семінарського заняття. Час та порядок виконання і звітування визначає викладач.

Якщо за результатами проміжного контролю під час вивчення навчальної дисципліни студент набрав менше 35 балів, то для одержання заліку він має пройти повторний курс вивчення даної навчальної дисципліни.

6.5. Шкала оцінювання

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична карта дисципліни

Разом: 240 год., із них: семінарські заняття – 64 год., модульний контроль – 16 год., самостійна робота – 160 год.

Семестр 2

Модулі	Змістовий модуль I	Змістовий модуль II	Змістовий модуль III	Змістовий модуль IV
Теми	Т.1	Т.2	Т.3	Т.4
Семінарські заняття (теми, бали)	С.1 (44 б.)	С.2 (44 б.)	С.3 (44 б.)	С.4 (44 б.)
СР (бали)	СР до т.1 (5 б.)	СР до т.2 (5 б.)	СР до т.3 (5 б.)	СР до т.4 (5 б.)
МК (бали)	Модульна контрольна робота – 25 б.	Модульна контрольна робота – 25 б.	Модульна контрольна робота – 25 б.	Модульна контрольна робота – 25 б.
Підсумковий контроль (вид, бали)	Залік			

Семестр 3

Модулі	Змістовий модуль V	Змістовий модуль VI	Змістовий модуль VII	Змістовий модуль VIII
Теми	Т.5	Т.6	Т.7	Т.8
Семінарські заняття (теми, бали)	С.5 (44 б.)	С.6 (44 б.)	С.7 (44 б.)	С.8 (44 б.)
СР (бали)	СР до т.5 (5 б.)	СР до т.6 (5 б.)	СР до т.7 (5 б.)	СР до т.8 (5 б.)
МК (бали)	Модульна контрольна робота – 25 б.	Модульна контрольна робота – 25 б.	Модульна контрольна робота – 25 б.	Модульна контрольна робота – 25 б.
Підсумковий контроль (види, бали)	Залік			

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Ramach J., Sagan G. The union of rusyns and Ukrainians of Yugoslavia: creation and first years of activity / Ramach Janko, Galyna Sagan // Схід. – № 4 (156), липень-серпень 2018. С. 61-66.
2. Ukraine: A Concise Encyclopaedia. — Торонто, 1971.
3. Балабко О. В. «Київ, Іринінська, Лифарям...»: Повість за листами митця. — Чернівці: Букрек, 2011. — 236 с.: іл.
4. Балабко О. З Ніцци до Мужена. Від Башкирцевої до Винниченка: Есеї, п'єса. — К.: Факт, 2007. — 192 с. : іл.
5. Балабко О. В. Мальви у Вічному місті: Стежками українців у світах: Есеї, нариси, зарисовки. — К.: Фенікс, 2006. — 348 с.: іл.
6. Балабко О. В. Синьйор Ніколо й синьйор Мікеле: Рим Гоголя й Капрі Коцюбинського: Есеї. — К.: Факт, 2006. — 248 с.: іл.
7. Винниченко І. Українці в республіках колишнього СРСР: історико-географічний нарис. — Житомир, 1992.
8. Вісник Центрального державного архіву зарубіжної україніки. — Київ, 2011.
9. Вплив етнічних діаспор на прийняття нормативно-правових актів у США. В. Ф. Нестерович. Віче. 2013. № 8. С. 19-23.
10. Документальна спадщина української еміграції в Європі: Празький архів (1945—2010) / Тетяна Боряк ; [наук. ред. М. Слободяник] ; Нац. акад. керів. кадрів культури і мистецтв. — Ніжин (Чернігів. обл.): НДУ ім. М. Гоголя, 2011. — 542, [1] с. : іл., табл., портр. ; 25 см. — Бібліогр.: с. 447—485 (551 назва) та в підрядк. прим. — Показч.: с. 487—533 — Рез. англ. — 400 пр. — ISBN 978-617-527-033-2
11. Електронна бібліотека «DIASPORIANA» Проект зі збереження інтелектуальної спадщини української еміграції.
12. Енциклопедія українознавства для школярів і студентів / Авт.-уклад. В. В. Оліфіренко та ін. — Донецьк: Сталкер, 1999. — 496 с.: іл.
13. Енциклопедія українознавства : Словникова частина : [в 11 т.] / Наукове товариство імені Шевченка ; гол. ред. проф., д-р Володимир Кубійович. — Париж — Нью-Йорк : Молоде життя, 1955—1995.
14. Енциклопедія української діаспори / гол. ред. Василь Маркусь ; Наукове Товариство ім. Шевченка, Національна академія наук України. — К. : ІНТЕЛ, 1995. — Т. 4 : Австралія, Азія, Африка. — ISBN 978-5-7702-1069-9.
15. Євтух В. Б. Українці за межами України // Історія України: нове нове бачення. — К., 1996. — Т.2. — С. 467—493.
16. Закордонне українство і Донеччина: вчора, сьогодні, завтра // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Донецьк, 19 грудня 2008 р. — Донецьк: Донецьке обласне відділення Товариства «Україна-Світ», Український культурологічний центр, НТШ-Донецьк, 2008. — 312 с.
17. Закордонне українство: інформаційний каталог / упоряд. І. Винниченко ; Інститут досліджень діаспори. — К. : Стилос, 2001. — 280 с. — ISBN 966-8009-07-X
18. Закордонне українство: сутність, структура, самоорганізація. Підручник / Автори: В. Б. Євтух, А. А. Попок, В. П. Трощинський, С. Ю. Лазебник, В. М. Андрієнко, М. В. Андрієнко, Т. В. Федорів, В. С. Гошовський, С. О. Штепа; За ред. В. Б. Євтуха. Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова; Національна академія державного управління при Президентові України; Центр сучасного суспільствознавства. — К.: Альтерпрес, 2011. — 304 с. — ISBN 978-966-542-470-3
19. Закордонне українство'2011 : інформ. кат. / Ін-т дослідж. діаспори ; [упоряд. І. Винниченко]. — Д. : [б. в.], 2011. — 119 с.

20. Зарубіжне українство: інформ. кат. / Укр. Всесвіт. координац. Рада, Т-во зв'язків з українцями за межами України (Т-во «Україна»), Ін-т дослідж. діаспори ; [уклад.: Оксана Малиновська та ін. ; ред. Ігор Винниченко]. — К. : [б. в.], 1997. — 150 с. — ISBN 5-87274-329-7
21. Зарубіжні українці / С. Ю. Лазебник (кер.авт.кол.), Л. О. Лещенко, Ю. І. Макар та ін. — К.: Вид-во Україна, 1991. — 252 с.
22. *Заставний Ф. Д.* Східна українська діаспора. — Львів: Світ, 1992. — 170 с.: табл.
23. *Заставний Ф. Д.* Українська діаспора: Розселення українців у зарубіжних країнах / Ф. Д. Заставний. — Львів: Світ, 1991. — 119 с.
24. *Козій Михайло.* За чужу справу / Літ. запис З. Книша. — К.: Основи, 1995. — 259 с.: з іл.
25. *Кубійович В.* Укр. діаспора в ССРСР в світлі переписів населення // Сучасність, ч. (210). — Мюнхен, 1978.
26. Марунчак М. Біографічний довідник до історії українців Канади. — Вінніпег, 1986.
27. Мости в Україну. Укладачі: Володимир Білецький, Віра Боднарук, Богдан Боднарук. — Донецьк: Український культурологічний центр, Східний видавничий дім. — 2005. — 116 с.
28. Наріжний С. / Симон Наріжний. Українська еміграція. Культурна праця української еміграції 1919-1939. — К.: Вид-во імені Олени Теліги, 1999. — 370 с.
29. О. Кириленко Українці в Америці. — Відень, 1916.
30. Організований спортивний рух в українській діаспорі США і Канади: Матеріали для лекцій з історії фіз. культури / Ю. С. Козій; Львів. держ. ін-т фіз. культури. Каф. теорії та методики фіз. виховання. — Л., 2000. — 26 с.
31. Письменники української діаспори: Донбаський вимір / [упоряд. В. А. Просалова]. — Донецьк: Східний видавничий дім, 2010. — 336 с.
32. Поезія «Празької школи»: навч. пос. — Донецьк, 2000.
33. Празька поетична школа: Антологія/ Упоряд. текстів та передмова: О. Г. Астаф'єв, А. О. Дністровий. — Харків: Ранок; Веста, 2004. — 256 с.
34. Преса і книга діаспори. З історії видавничої діяльності українського зарубіжжя: навч. посіб. / В. В. Губарець ; Відкритий міжнар. ун-т розв. людини «Україна». — К. : Ун-т «Україна», 2008. — 265 с. — ISBN 978-966-388-214-7
35. Розвиток рідномовної освіти українців у західній діаспорі (XX — початок XXI століття): монографія / С. З. Романюк ; М-во освіти і науки України, Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. — Чернівці: Вид-во ун-ту, 2015. — 520 с. : іл. — ISBN 978-966-423-342-9
36. Російський О.М. Українці у діаспорі // Етнографія на Україні: Навч. посібник. — Львів, 1994. — С. 407—425.
37. Румянцев О. Галичина – Боснія – Воєводина: українські переселенці з Галичини на території югославських народів в 1890-1999 роках / Румянцев О.Є. – К.: ФАДА, ЛТД, 2008. – 256 с.
38. Саган Г. Роль релігійного чинника в утвердженні етнічної ідентичності русинів на Балканах. // Русин. Международный исторический журнал. Кишенев, 2019. Том. 55. – № С. 224-240.
39. Саган Г. Українська діаспора в Китаї: історія та сучасні тенденції становлення / Галина Саган // Київські історичні студії. Збірник наукових праць. Київський університет імені Бориса Грінченка К., 2018. №1(6). С. 43-52.
40. Саган Г.В. Актуалізація «русинського питання» в Хорватії на початку XXI ст.: витоки та наслідки // Вісник Черкаського університету. Серія. Історичні науки. Черкаський університет імені Богдана Хмельницького. Черкаси, 2017. № 3. С. 99-106. <http://history-ejournal.cdu.edu.ua/article/view/2502>
41. Саган Г.В. Історична ретроспекція української присутності на турецькій землі // Вісник Черкаського університету. Серія. Історичні науки. Черкаський університет

- імені Богдана хмельницького. Черкаси, 2017. № 4. С.63-70. history-ejournal.cdu.edu.ua/article/view/2530
42. Саган Г.В. Створення та діяльність громадських організації русинів-українців в Королівстві сербів, хорватів і словенців у міжвоєнний період // Русин. Международный исторический журнал. Кишенев, 2019. Том. 57. – № С. 307-328.
 43. Саган, Галина Василівна (2022) Громадське життя українців Югославії під час Другої світової війни Колективна (три і більше авторів). «Z tarczą albo na tarczy»: wojny w historii cywilizacji światowej: Monografia zbiorowa., Польща, Варшава-Париж.
 44. Соціальна адаптація українських іммігрантів: монографія А. В. Зав'ялов. — Київ: Саміт-книга, 2020. — 180 с.
 45. Трощинський В. Міжвоєнна українська еміграція в Європі як історичне і соціально-політичне явище. – К., 1994. – 260 с.
 46. Трощинський В.П., Шевченко А.А. Українці в світі / В.П Трощинський, А.А.Шевченко. – К.:Видавничий дім «Альтернатива», 1999.– Т. 15.– 350 с.
 47. Українська діаспора в США: збереження традицій національної культури / Мерфі Н. Г ; Донец. нац. ун-т. — Донецьк: Вебер, Донец. філ., 2007. — 256 с. — [ISBN 978-966-335-095-0](https://doi.org/10.26907/2542-0402.2007.335-095-0)
 48. Українська діаспора сьогодні: перспективи і реалії співпраці з Україною / В. С. Білецький //Культурні зв'язки Донеччини з українським зарубіжжям /Укр. культурологічний центр та ін. — Донецьк, 2004. — С. 29-34.
 49. Українська діаспора: досвід культуротворення: монографія / Н. Ю. Кривда. – К. : Академія, 2008. – 280 с. – Бібліогр. : с. 263–277 (понад 100 назв). – [ISBN 978-966-580-259-4](https://doi.org/10.26907/2542-0402.2008.580-259-4).
 50. Українська діаспора: літературні постаті, твори, біобібліографічні відомості (науково-довідкове видання)/ Упорядк. В. А. Просалової. — Донецьк: Східний видавничий дім, Донецьке відділення НТШ, Український культурологічний центр. 2012. — 516 с.
 51. Українська еміграція: від минувшини до сьогодення / Лановик Б., Траф'як М., Матейко Р. та ін. За ред. проф. Б. Лановика. — Т., 1999.
 52. Українські канадці в історичних з'язках із землею батьків: До 100-річчя прибуття перших українських поселенців до Канади: Збірник. — К.: Дніпро, 1990. — 231 с.
 53. Українці Австралії: Енциклопедичний довідник. — Сідней, 2001.
 54. Українці в американському та канадському суспільствах: Соціологічний збірник / За ред. В. Ісаєва. Український Науковий Інститут Гарвардського Університету. — [Кембридж](https://doi.org/10.26907/2542-0402.1976), 1976.
 55. Українці в зарубіжному світі. — К.: Наук. думка, 1991. — 138 с.
 56. Українці за межами УРСР (1918—1940)/ В. П. Трощинський, А. А. Шевченко, Р. Г. Симоненко та ін. — 2003. — 720 с. — [ISBN 966-504-267-X](https://doi.org/10.26907/2542-0402.2003.966-504-267-X)
 57. Українці у світі: довідник / авт.-упоряд. В. М. Воронін, С. А. Дроздовська. — К. : Український Центр духовної культури, 2005. — 143 с. — [ISBN 966-8039-52-7](https://doi.org/10.26907/2542-0402.2005.966-8039-52-7)
 58. Четверта хвиля еміграції: регіональні особливості: «Круглий стіл», 22 серп. 2002 р.,м. Київ: Стенограма / Ін-т дослідж. діаспори; Упоряд. І. Винниченко. — К.: Геопринт, 2002. — 40 с.
 59. Чорний С. Українці в Євразії. Чисельність і розміщення за переписами 1897—1990 рр. — [Київ](https://doi.org/10.26907/2542-0402.2002), 2002.